

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicæ Posthvmæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 4. Vtrum ad motum voluntatis necessariò requiratur cognitio
intellectûs: an verò aliquando voluntas poßit sine intellectu moueri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

15
Auerroës.

Obijcitur Quarto, Auerroës 12. Metaphys. comm. 76. affirmat appetibile dupliciter mouere appetitum: Primo, vt est apprehensum; & sic mouere effectiue: Secundo, vt est in rerum natura; & sic mouere per modum finis. Ita Caietanus.

Confirmatur; Quia Aristoteles multis locis docet appetibile, id est, bonum quod appetitur, esse mouens immotum; appetitum vero esse mouens motum.

Respondeo, Bonum vt apprehensum posse dici mouere effectiue voluntatem per illam cognitionem, non efficientia physica, sed morali; sicut consulens & mandans dicitur causa efficiens; & tunc illa cognitio est ratio agendi, per quam obiectum agit. Quod si aliud velit Auerroës, ipse praestet: neque enim tantus est, vt eius auctoritas nos moueat. Dicitur mouere per modum finis vt est extra animam; quia ipsum vt actu vel potestate est in rerum natura, est causa & ratio; cur appetitus seipsum & alias potentias moueat in illud: quod est esse finem. Cognitio autem est solum conditio sine qua non, in hoc modo appetendi; sicut applicatio causa est conditio necessaria ad causandum; vnde etiam dici potest causa. Sicut enim qui applicat ignem, censetur causa eius, quod ignis facit: ita qui proponit obiectum, censetur causa eius, cuius obiectum est causa.

Quomodo appetitus sit mouens motum.

Ad Confirmationem. Appetibile mouet non effectiue, sed vt finis; nempe quia est ratio cur appetitus se moueat in illud: In hoc enim consistit causatio finis. Vt autem dicatur appetitus esse mouens motum, non est necesse vt priusquam appetitus se mouet, praecesserit in eo motio illata ab appetibili: non enim vt seipsum mouet, dicitur mouens motum, sed vt mouet alias potentias; vt enim alias potentias moueat, necesse est iam ipsum esse motum, non effectiue ab obiecto, sed a seipso effectiue, ab obiecto per modum finis;

DVBIVM IV.

Primum ad motum voluntatis necessario requiritur cognitio intellectus; an vero aliquando voluntas possit sine intellectu moueri?

16
Quidam affirmant dari amorem esotericum excludere cognitionem.

Quidam Doctores docent in viris perfectis, diuini amoris feruore succensis, apicem affectus posse vi amoris ferri in Deum, sine prauiua cognitione. Ita D. Bonauentura Tractatu de Mystica Theologia; quaest. vltima. Et Gerson Alphabeto seu Tractatu 86. Consideratione quarta. Et Hugo de Balma lib. de triplici via; quem sapere hoc opusculo citat Gerson.

Alij putant, Motum voluntatis non posse quidem inchoari sine cognitione; semel tamen inchoatum posse continuari, etiam si intellectus desinat considerare. Insinuat Gerson Alphabeto 69. sub finem. Vtramque sententiam fuse refutat Dionysius Carthus. lib. 3. de Contemplatione art. 15.

Refutat eos Dion. Carthus.

Dico Primo, Voluntas non potest vllum suum motum inchoare sine prauiua cognitione obiecti.

Colligitur ex D. Thoma hic, cum sit, voluntatem moueri ab intellectu ad speciem actus. Hinc enim sequitur; sicut nullus potest esse actus voluntatis, qui non sit certae speciei; ita etiam nullum actum voluntatis posse esse sine intellectus cognitione, a qua trahit speciem. Idem docet Durandus in 1. dist. 31. 2. parte distinctionis. q. 4. num. 14. vbi dicit, Deum non posse causare actum in voluntate; nisi praecedat actus intellectus. Quod sic intellige, non posse ita causare actum in voluntate, vt voluntas per illum vitaliter operetur & velit, sicut per proprium actum elicitum: alioqui dictum Durandi non est verum: potest enim Deus efficere quemuis actum in voluntate, ipsa voluntate non conuulsa, vt supra ostensum est; & ad hunc non requiritur cognitio; quia non procedet vitaliter a voluntate; sed tantum in ea modo mortuo recipitur. Denique est communis sententia Theologorum & Philosophorum, voluntatem non posse ferri in incognitum. Quam sententiam fuse docet D. Augustinus lib. 10. de Trinitate cap. 1. 2. & 3. Cap. 1. ait: *Ac primum, quia rem prorsus ignotum amare nullus omnino potest, diligenter intuemum est, cuiusmodi sit amor studentium, id est, non iam scientium, sed adhuc scire cupientium.* Deinde fuse ostendit eum qui cupit aliquid scire, iam illud scire aliquo modo & in genere; sed cupere scire perfecte. Eadem prosequitur cap. 2. & c. 3. docet quomodo mens seipsum amet incognitam sibi. Idem docet Aristoteles lib. 3. de Anima cap. 10. eum ait, *Appetibile mouet manens immotum, eo quod intellectu vel imaginatione perceptum sit.*

Motus voluntatis non potest inchoari sine prauiua cognitione obiecti.

Durandus.

August.

Aristot.

Probatum ratione; Primo, Sicut appetitus insitus, seu inclinatio naturalis cuiusque rei supponit formam naturalem, eamque suo modo sequitur; vt patet in elementis, & in omnibus facultatibus effectiuis; ita appetitus elicitus supponere & sequi debet formam apprehensam, ad est, obiectum cognitione apprehensum; ac proinde non potest esse sine cognitione obiecti. Sicut nulla inclinatio naturalis ad actionem, vel motum aliquid esse potest sine forma naturali in qua fundatur.

Secundo; Si non requireretur cognitio intellectus, non posset reddi ratio, cur non possimus amare Deum, & mereri dum dormimus, vel dum mens est sopita: neque cur voluntas ad hoc obiectum se moueat potius, quam ad illud.

Tertio, Amor patriae qui tamen est perfectissimus, sequitur cognitionem. Ergo etiam amor viae, quantumuis perfectus. Patet consequentia; quia ratio, cur illi excludunt cognitionem ab amore ecstatico, est perfectio amoris; quasi talis amor non possit cognitioni inniti.

Dico Secundo, Vt motus voluntatis perseveret, requiritur vt etiam perseveret consideratio intellectus. Probatum, quia eiusdem rationis est actus in primo instanti, dum elicitur, & continuo reliquo tempore quo continuatur. Ergo si non potest incipere absque cognitione, neque poterit continuari. Secundo, Actus voluntatis ita dependet ab obiecto apprehenso in genere causa quasi formalis, sicut dependet in genere causa efficientis; vt docet hoc loco ex D. Thoma Caietanus. Atqui ne momento quidem temporis existere potest absque influxu voluntatis: ergo neque sine obiecti apprehensione.

17
Motus voluntatis nullo modo continuari potest absque actu consideratione intellectus.

F ij

Ex dictis

Ex dictis sequitur implicare contradictionem, vt voluntas aliquid velit sine actuali illius cognitione; quia à cognitione obiecti speciem trahit.

18
Voluntur
Obiectio-
nos.

Obijcitur Primò, Dionysius Areop. cap. 1. de Mystica Theologia, & alibi docet, Supremam vnionem cum Deo, esse interdum per ignoracionem & ablationem omnium operationum sensus & intellectus.

Respondeo, Per ignoracionem; intelligit cognitionem Dei, quæ habetur per negacionem omnium conceptuum obiectiuorum, qui à nobis concipi possunt; non autem absentiam omnis cognitionis; vt argumentum supponit.

Cognitio
Dei per
negationes
est subli-
mior eâ,
que est per
affirmatio-
nes apud
Diony-
sium.

Vbi Notandum est, Ad intelligentiam multorum locorù Dionysij, dupliciter Deum à nobis cognosci posse; Primò, Per affirmaciones, id est, conceptus positiuos diuinarum perfectionum; vt cum concipimus Deum esse potentissimum, sapientissimum, optimum, iustissimum, esse vitam, lucem, potentiam, sapientiam, bonitatem, &c. Hanc cognitionem vult esse minus sublimem, eamque vult relinquere, vt supremo modo Deo vniamur. Secundò, Per negaciones, id est, per negacionem omnium perfectionum, quæ à nobis concipi possunt; vt quando concipimus Deum non esse substantiam, non esse vitam, non sapientiam, non potentiam, non bonitatem, non veritatem, non Deitatem (nempe eo modo quo hæc à nobis concipi possunt) sed esse quiddam omnibus his eminentius. Hanc cognitionem vocat ignoracionem, eamque dicit multò illà priore subliorem, & maxime idoneam ad supremam cum Deo vnionem. Vide illam c. 2. 3. 4. & 5. de Mystica Theologia.

Vide l. 7.
de Perfect.
diuin.
c. 3.

Obijcitur Secundò, Voluntas potest intellectum ad quilibet cogitandum applicare: atqui hoc fieri non potest nisi ipsa in rem illam, ante omnem illius cognitionem, possit ferri: ergo, &c.

Quomodo
voluntas
applicet
intellectum
ad rem de-
termina-
tam.

Respondeo Negando Minorem: Non enim potest applicare intellectum ad alicuius rei cogitacionem, nisi intellectus iam antea rem illam aliquo modo; saltem confusè cognoscat: vt rectè docet D. Augustinus lib. 10. de Trinitate cap. 1. Et quia intellectus potest confusè plurima considerare, vel etiam omnia; ideo voluntas potest illum applicare; vt quiduis ex tota illa multitudine distinctè consideret.

Obijcitur Tertiò, Voluntas potest velle, vt intellectus nihil cogitet; & si sit efficax, ita fiet. Ergo tunc voluntas habebit velle, intellectu nihil cogitante.

Respondeo, Voluntas quæ quis vult nihil cogitare, non potest habere effectum in illo instanti in quo ipsa est; sed solum immediatè post illud; & tunc simul etiam ipsa cessabit. Quod si velit eodem instanti quo ipsa est, intellectum nihil cogitare, est sibi ipsi contraria & inefficax.

Obijcitur Quartò, Postquam per contemplacionem excitati sumus ad amorem Dei, experimur interdum amorem perseuerare, veluti quemdam calorem impressum, cessante contemplacione; sicuti calor perseuerat luce semota. Et confirmatur; quia intellectus non aduertit se quidquam amplius de Deo cogitare; ergo, &c.

Respondeo, Negando illam experientiam fieri enim acquit, vt intellectu nihil cogitante,

voluntas amorem continuet. Fit tamen persapè vt intellectus non aduertat se de Deo cogitare; nam ita rapitur in Deum actu directo (accidentè præsertim amore Dei) vt non reflectat se super seipsum, aut super ea quæ circa se fiunt; vnde non aduertit se contemplari: hæc enim animaduersio non fit nisi per actum reflexum. Quin imò hoc signum est, eum tunc attentissimè contemplari.

Obijcitur Quintò, Cognitio obiecti est solum conditio quædam necessaria ad actum voluntatis: habet enim se tamquam applicatio obiecti: ergo non est essentialiter necessaria; ac proinde saltem diuina virtute eius defectus suppleri poterit.

Quadam
conditio-
nes neces-
sarie sunt
essentiali-
ter.

Respondeo, Cognitionem esse quidem conditorem obiecti; non tamen se habere instar conditionis accidentariæ, sicut applicatio localis obiecti (hæc enim cum accidentaria sit, suppleri potest; fieri enim potest diuina virtute vt etiam remotissima oculis videamus;) sed est essentialiter necessaria ad actum voluntatis; Sicut, vt materia & forma constituant vnum compositum, requiritur mutua & intima presentia, & mutua vnio tamquam conditio: quæ tamen conditio est essentialiter necessaria, nec vllò modo eius defectus potest per aliud suppleri. Simili modo vt obiectum moueat voluntatem, requiritur eius cognitio; ita vt nullo modo eius defectus possit suppleri. Cuius signum est, quod etiam in Deo actus voluntatis supponat cognitionem; adeò vt Deus nec se, nec aliud amare possit, nisi cognoscat.

D V B I V M V.

Utrum ad mouendam voluntatem necessaria sit cognitio indicatiua intellectus; an verò sufficiat apprehensiuæ?

Suppono Primò, Non sufficere cognitionem phantasiæ ad mouendam voluntatem. Ratio est; quia voluntas est supra inclinatio in homine tendens in bonum: ergo non potest sequi nisi supremam cognitionem, quæ est intellectus; debet enim habere regulam sibi proportionatam. Hinc Aristoteles voluntatem passim vocat appetitum intellectiuium; quod propria eius regula sit intellectus.

19
Cognitio
phantasia
non sufficit
ad mouen-
dam vo-
luntatem.

Suppono Secundò, In intellectu esse duos actus, Apprehensionem, & Iudicium. Per Apprehensionem concipimus vel aliquid simplex, vt Deum, Angelum, &c. vel aliquid complexum, vt nos esse in cælo, esse Reges, &c. non quidem existimando sic esse; sed solum imaginando, & ita menti obijciendo ac si verè sic esset. In hoc actu propriè non est veritas, aut falsitas. Iudicium autem est actus, quo aliquid putatur sic esse vel non esse; in hoc semper est veritas vel falsitas.

Duo actus
intellectus.

His positis, Medina hoc loco, & quidem alij existimant; semper requiri aliquid iudicium ad actum voluntatis; quia non ideo appetimus aliquid, quod apprehendamus esse bonum, sed quod verè putemus esse bonum.

Medina
requirit
iudicium.

Contrarium tenet & fusè probat Marsilius in 2. d. 16. a. 1. Idem tenet Scotus in 2. d. 6. q. 1. negat, ad argumenta: & Gabriel eadem distinctione. Pro quo,

Marsilius
negat.

Dico